

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ กระบวนการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลเหมืองหม้อ
อำเภอเมืองแพร่

ผู้เขียน นางสาวธนาวรรณ วงศ์สวัสดิ์

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์มนัส ยอดคำ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาริบทตำบลเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลเหมืองหม้อ (2) ศึกษากระบวนการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลเหมืองหม้อ ตามแนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา และ (3) ศึกษาผลจากการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลดังกล่าว ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งได้นำเอาแนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาเป็นแนวทางการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่า

(1) บริบทของตำบลที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ คือ ประชาชนได้รับการศึกษาทั้งในและนอกระบบ มีลักษณะความเป็นอยู่แบบญาติมิตร มีการรวมกลุ่มหลากหลาย ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นแหล่งจัดেলাทางสังคมให้คนในตำบลมีความสามัคคี มีศูนย์ยุติธรรมตำบลช่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งภายในตำบล ส่วนบริบทของตำบลที่ไม่เอื้อต่อการขับเคลื่อน คือ น้ำท่วมในพื้นที่ทำการเกษตร ประชาชนขาดรายได้ จึงต้องออกไปรับจ้างนอกเขตตำบล ชีวิตเร่งรีบ ความสนใจในสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัวลดลง มีปัญหาเสพติด การบริโภคเปลี่ยนไป เล่นการพนันและดื่มสุราในงานศพ

(2) กระบวนการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ

1) ร่วมกันสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องในพลังส่วนที่ 1 ของภาควิชาการ โดยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ SWOT เชื่อมโยงกับธรรมนูญสุขภาพตำบล หากุดอ่อน ข้อดี อุปสรรคและโอกาส เข้าใจร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสุขภาพเป็นแบบองค์รวม

2) คืบข้อมูลทางด้านสุขภาพให้กับประชาชน โดยใช้เวทีสมัชชาสุขภาพเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา หาทางแก้ไข ร่วมวางแผนดำเนินการและนำไปปฏิบัติ

3) รวมพลังในการสนับสนุน ผู้นำตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และ องค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุน งบประมาณ การดำเนินงาน การบริการ และสร้างความรู้ความ เข้าใจร่วมกันของประชาชน

4) ถอดบทเรียน ตัวแทนจากทุกภาคส่วนในตำบลจากการร่วมติดตามประเมินผล การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ

(3) ผลจากการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบล พบว่าในตำบลเหมืองหม้อเกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชน กลุ่มชมรม องค์กร หน่วยงานของรัฐ ผู้นำ ตำบล ใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในตำบลมาแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนในตำบลเองโดยผ่าน โครงการหรือกิจกรรมสุขภาพที่ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่การมีสุขภาพที่ดีตามกรอบและ แนวทางของธรรมนูญสุขภาพตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมืองแพร่

Thesis Title	Process for Driving Health Constitution in Muangmor Sub-district , Mueang Phrae District
Author	Miss Thanawan Wongsawud
Degree	Master of Education (Health Promotion)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Manas Yodcome

ABSTRACT

The research was aimed at (1) studying the context of a sub-district that led to the push forward for the health constitution in Muangmor Sub-district, (2) studying the process of pushing forward for the sub-district health constitution basing on the concept of the triangular force that moved the mountain, and (3) studying the results of the pushing forward process. This was a case study of Muangmor Sub-district, MuangPhrae District, using participatory action research utilizing the concept of the triangular force that moved the mountain as a guideline.

The findings reveal that:

(1) The context of the sub-district that supported the process of pushing forward for the sub-district health constitution was that the people had obtained both formal and non-formal education. They had lived with close kinship, formed various types of association and network, believed in Buddhism and had the temple as their spiritual center and a source of socialization. The sub-district's center for justice was set up for conflict resolution in the sub-district. However, there were some contexts that went otherwise the flood over agricultural areas, the people's lack of income and were forced to seek a job outside the sub-district, a hectic ways of living, the people's less interest in their own and other family members' health, drug abuse, the changed patterns of consumption, gambling, and drinking alcohol during a funeral ceremony.

(2) The push-forward process for the sub-district health constitution was carried out along the 4 steps:

1) Cooperating in building up the right form of knowledge at the 1st force of the academic and professional sector by using the SWOT analysis in connecting with the sub-district

health constitution, searching for strengths and weaknesses, obstacles, and opportunities to gain the mutual understanding one the holistic health solution.

2) Distributing healthcare information to the public by organizing a health assembly to give them an opportunity to exchange ideas and to learn together in analyzing and tackling problems

3) Mobilizing the support for sub-district leaders, sub-district health promoting hospitals, sub-district administrative organizations to provide budgetary, technical, and administrative supports as well building up the public's mutual understanding.

4) Extracting lessons from the concerned sectors in the sub-districts from the collaborative evaluation process on the projects and activities.

(3) As the result of the process for pushing forward for health constitution, it was found that there was collaboration among government officers, individuals, forum groups, organizations, and governmental agencies. The sub-district leaders had mobilized social capital in the sub-district to find the solutions to health problems affecting the people in the sub-district using projects or activities run by the villagers aiming at acquiring good health along the framework and guidelines of the health constitution of Muangmor Sub-district, MuangPhrae District.